

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до виконання магістерських дипломних робіт
для студентів спеціальності
8.03050801 "Фінанси та кредит"
(за спеціалізованими програмами)
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 13 від 20.03.2014 р.

Укладачі: Журавльова І. В.
Полтініна О. П.

М54 Методичні рекомендації до виконання магістерських дипломних робіт для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси та кредит" (за спеціалізованими програмами) денної форми навчання / укл. І. В. Журавльова, О. П. Полтініна. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 64 с. (Укр. мов.)

Докладно розглянуто основні процесуальні, організаційні та методичні аспекти підготовки магістерських дипломних робіт. Подано методичні рекомендації щодо підготовки дипломної роботи на високому якісному рівні.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050801 "Фінанси та кредит" (за спеціалізованими програмами) денної форми навчання.

Вступ

Написання магістерської дипломної роботи є завершальним етапом навчання у магістратурі та є необхідною умовою здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит".

Магістерська дипломна робота є кваліфікаційною роботою на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" даної спеціальності та є самостійним комплексним науково-практичним дослідженням однієї з актуальних проблем, яке присвячене розв'язанню поставленої проблеми із застосуванням сучасних наукових методів.

Магістерська дипломна робота повинна відповідати **таким вимогам**:

1. Наявність самостійних теоретичних і науково-дослідницьких розробок за обраною проблематикою.
2. Цільове спрямування роботи на досягнення конкретних практично значущих результатів, пов'язаних з підвищенням якості й ефективності управління фінансами.
3. Конкретність, спроможність застосовувати економічні знання з урахуванням специфіки конкретної галузі.
4. Відповідність рівня розробки магістерської дипломної роботи сучасному рівню наукових розробок, методичних положень і рекомендацій, відбитих в спеціальній літературі.
5. Самостійність, спроможність розробляти і захищати оригінальні підходи до рішення практичних задач.
6. Практична спрямованість результатів, що пропонуються у дипломній роботі й ефективність рекомендацій з вдосконалення фінансово-господарської діяльності підприємств галузі.
7. Цілісність, логічність, доведеність, чітко, ясно і достовірно викладення матеріалу.
8. Відповідність оформлення магістерської дипломної роботи вимогам нормоконтролю.

Метою написання магістерської дипломної роботи є закріплення, поглиблення і спеціалізація знань та навичок студента шляхом самостійного вирішення реальних виробничо-господарських завдань.

Успішне виконання і захист магістерської дипломної роботи є свідченням сформованості студента як компетентного спеціаліста та його готовності до здійснення практичної діяльності у сфері управління фінансами.

У процесі написання та захисту магістерської дипломної роботи студент формує низку ключових компетентностей, серед яких:

1. Здатність до збору, оброблення, систематизації та узагальнення інформації щодо діяльності суб'єктів господарювання та умов їх функціонування:

готувати та подавати необхідну фінансову інформацію;

перевіряти на коректність подану оперативну інформацію;

проводити моніторинг нормативно-правового середовища суб'єктів підприємницької діяльності;

досліджувати та характеризувати різні види фінансових операцій суб'єктів підприємницької діяльності;

організовувати і здійснювати процес обробки інформації щодо проведення фінансових операцій суб'єктами підприємницької діяльності;

вміти використовувати комп'ютерні технології з метою пошуку необхідної інформації.

2. Здатність до використання методичного інструментарію з організації процесу управління грошовими активами підприємства, впровадження передового досвіду забезпечення ефективності управління фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання:

оперувати понятійним апаратом і використовувати фундаментальні принципи та комплексні методики для розв'язання певної фінансової ситуації;

відстежувати, вивчати й використовувати передовий досвід у сфері організації фінансової діяльності суб'єктів підприємницької діяльності;

виконувати індивідуальну навчально-дослідну роботу з використанням творчого підходу.

3. Здатність усвідомлювати себе як частку певного соціального колективу:

володіти усним та письмовим спілкуванням українською, російською та іноземними мовами;

мати мотивації до навчання упродовж усього життя;

володіти навичками самостійного набуття знань;

вміти трансформувати знання в інноваційні технології.

У даних методичних рекомендаціях проведена адаптація основних положень ДСТУ 3008-95 "Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення", а також чинних у Харківському національному економічному університеті (ХНЕУ) ім. Семена Кузнеця "Методичних рекомендацій до оформлення курсових, дипломних та науково-дослідних робіт для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання", до вимог кафедри.

Якість виконання дипломної роботи визначається тим, наскільки студент оволодів навичками збору вхідної інформації, її обробки, аналізу, а також формування науково обґрунтованих висновків у рішеннях, що пропонуються. Студенту необхідно закріпити навички використання засобів обчислювальної техніки, як у процесі виконання досліджень, так і при прийнятті рішень, кваліфіковано оформлювати матеріали, що ілюструють зміст дипломної роботи.

Метою видання цих методичних рекомендацій є детальне роз'яснення студенту основних процесуальних, організаційних і методичних елементів написання та захисту магістерської роботи. Підготовка магістерської дипломної роботи передбачає виконання пов'язаних між собою етапів:

1. Підготовчий етап: вибір теми дипломної роботи і погодження її з керівником; оформлення графіка роботи, листка-завдання і робота над укладанням плану; підбір і вивчення літератури.

2. Проходження переддипломної практики.

3. Керівництво і контроль за ходом виконання дипломних робіт: загальне керівництво кафедри; робота з керівником.

4. Робота над змістом дипломної роботи: загальні засади; характеристика структурних елементів; наукова мова викладення матеріалу.

5. Попередній захист дипломної роботи.

6. Підготовка і збір документів: відзив керівника; рецензія зовнішнього фахівця; довідка з бази переддипломної практики.

7. Підготовка роботи до перевірки у системі "Антиплагіат".

8. Нормоконтроль і допуск роботи до захисту.

9. Порядок захисту дипломної роботи: загальні засади захисту, розробка тез доповіді; захист роботи перед Державною екзаменаційною комісією (ДЕК).

1. Загальні вимоги та завдання до магістерської дипломної роботи

Магістерська дипломна робота передбачає самостійну роботу студента, результатом якої є логічно структурований матеріал, що може виступати свідченням здобутих компетентностей, які відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці (ОКХ) даної спеціальності. У магістерській дипломній роботі обов'язковою є наявність елементів наукової новизни, отриманих у наслідок ґрунтовного самостійно здійсненого аналізу та синтезу наукової літератури за обраною проблематикою. Оскільки магістерська дипломна робота є підтвердженням готовності студента до самостійної практичної діяльності у фінансовій сфері, його здатності приймати управлінські фінансові рішення, вона повинна відповідати таким вимогам:

бути спрямованою на розв'язання науково-методичних, організаційних, науково-практичних проблем з обраної теми дослідження;

орієнтуватися на використання сучасних наукових методів;

містити конкретні рекомендації, спрямовані на вдосконалення досліджуваного об'єкта;

доводити здатність студента кваліфіковано орієнтуватися у теоретичних та практичних аспектах обраної проблематики, здійснювати самостійні розробки за темою дослідження;

доводити готовність студента до практичної діяльності в умовах ринкової економіки.

У процесі виконання магістерської дипломної роботи студенти повинні вирішити такі завдання:

з урахуванням рекомендованої кафедрою фінансів тематики дипломних робіт, відповідної бази практики, сфери наукової діяльності студента, актуальних проблем, що стоять перед фахівцями-фінансистами, вибрати тему магістерської дипломної роботи та обґрунтувати її актуальність, визначити об'єкт і предмет дослідження;

опрацювати та узагальнити законодавчу базу України, нормативно-правові та інструктивні матеріали, літературні джерела за темою;

оцінити ситуацію, що склалася в певній галузі науково-економічних знань, на підприємстві чи в організації;

зібрати практичні матеріали з обраної теми дослідження в умовах конкретної фінансової установи (організації), підприємства, та ін.;

визначити зовнішні прояви проблеми, деталізувати ієрархію взаємно підпорядкованих проблем;

вивчити (або поглибити) та узагальнити теоретико-методологічні засади з обраного напрямку дослідження;

узагальнити методи дослідження економічних процесів на основі аналізу вітчизняного і зарубіжного наукового досвіду;

провести всебічну діагностику ситуації із застосуванням сучасного інструментарію фінансового аналізу;

дослідити закономірності розвитку досліджуваного явища;

розробити та оцінити альтернативні підходи до вирішення визначених проблем з урахуванням факторів невизначеності й ризику;

запропонувати оптимізаційні заходи щодо удосконалення методичного забезпечення за темою дослідження;

сформулювати висновки та розробити конкретні пропозиції у процесі вирішення виявлених проблемних питань і прогнозувати можливі наслідки впровадження пропозицій;

оформити проведені теоретичні та практичні розробки у вигляді магістерської дипломної роботи, яка включає результати всіх розрахунків, ілюстративний матеріал та обґрунтування запропонованих заходів;

захистити магістерську дипломну роботу на відкритому засіданні державної екзаменаційної комісії.

У процесі написання магістерської дипломної роботи студент повинен проявити високий рівень загальноосвітньої і спеціальної підготовки в області теорії і практики фінансів, здатність застосовувати теоретичні знання для успішного вирішення практичних проблем, вміння проводити наукові та практичні дослідження, підбираючи і обробляючи відповідний статистичний та практичний матеріал, здійснювати наукове узагальнення оброблених джерел. Студент повинен використовувати актуальну літературу та враховувати останні зміни в законодавстві України. Отримані результати слід науково обґрунтовувати, а ефективність запропонованих рішень має бути доведена. Стиль викладення матеріалу у магістерській дипломній роботі повинен бути науковим, кожен результат має бути науково обґрунтованим та практично значущим, що може бути підтверджено впровадженням пропозицій у практику фінансової роботи підприємства, організації чи установи. Відповідальність за коректність та достовірність поданої в роботі інформації, правильність розрахунків, якість оформлення та обґрунтованість отриманих висновків несе студент.

2. Підготовчий етап виконання магістерської дипломної роботи

2.1. Вибір теми дипломної роботи і погодження її з керівником

Діяльність студента з виконання дипломної роботи **починається з вибору теми** (тематика, що рекомендується кафедрою, наведена у додатку А). Студент самостійно обирає тему роботи з запропонованої тематики. Він може запропонувати свою ініціативну тему, що повинна бути погоджена із завідувачем кафедри. Запропонована тема повинна розглядатися в контексті спеціальності "Фінанси і кредит".

Обираючи тему студент повинен усвідомлювати її значущість для розвитку економіки, наявний досвід розробок за обраною тематикою, враховувати знання, отримані при навчанні у магістратурі, інтерес до дослідження за обраним напрямом та інші чинники. Вибір теми магістерської роботи повинен бути узгоджений із керівником, який може кваліфіковано проінформувати, стосовно специфіки обраного напрямку дослідження. Результатом остаточного визначення теми магістерської дипломної роботи є **заява на ім'я завідувача кафедри**, із зазначенням остаточно узгодженого із керівником формулювання теми та проханням закріпити керівника. Зразок заяви подано у додатку Б.

2.2. Оформлення графіка роботи, листка-завдання і робота над укладанням плану

Метою укладання завдання на роботу є виявлення завдань роботи і поставлених у ній основних проблем, відповідно до теми, яка вказується у пояснювальній записці, зразок оформлення якої наведено у додатку В. Наступним етапом складається подання голові Державної екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи, зразок оформлення якого наведено у додатку Д. Оформлення завдання на роботу передуює укладанню плану майбутньої роботи. Приклад оформлення листка-завдання на дипломну роботу наведений у додатку Е. У листку-завданні визначається термін подання закінченої роботи. Завдання на дипломну роботу є підставою для розробки плану та графіку написання роботи.

У магістерській дипломній роботі повинні бути розглянуті теоретичні і практичні аспекти теми, а також визначені напрями підвищення ефективності економічної діяльності підприємств галузі, що досліджується, сформовані основи охорони праці на аналізованому суб'єкті підприємництва (консультування за розділом з охорони праці здійснює відповідна кафедра). Виходячи з цього, робота складається з **чотирьох змістових розділів**.

При укладанні плану слід звернути увагу на назви розділів магістерської дипломної роботи. Формулювати назви слід лаконічно, стисло, тобто не переобтяжувати їх зайвою інформацією. Як правило, назва розділу включає одну пропозицію щодо вдосконалення обраного об'єкта дослідження. Проте не слід прагнути до надмірної стислості, оскільки чим коротше заголовок, тим він ширше за своїм змістом. Не доцільно складовим елементам роботи давати назви, що співпадають з назвами питань у підручниках і навчальних посібниках. Назва розділу не повинна містити назву метода, за допомогою якого вирішується завдання, поставлене для розділу чи параграфа (наприклад, не слід називати параграф "Аналіз фінансового стану підприємства" чи "Дослідження інструментів управління дебіторською заборгованістю").

Не слід також дублювати назви розділів із підручників чи навчальних посібників, такий підхід буде сковувати творчі можливості та створить передумови для механічного переписування цих джерел, що суперечить принципу самостійності написання магістерської дипломної роботи.

При укладанні плану роботи достатньо часто робляться три основні помилки. Перша з них – включення як назви розділу (підрозділу) формулювання, що виходить за межі обраної теми, це з високою вірогідністю може призвести до порушення логіки викладення матеріалу.

Наприклад, у роботі "Організація безготівкових розрахунків через установи банку" один з підрозділів має назву "Загальні принципи розрахунків", тобто аналізуються принципи не тільки безготівкових розрахунків, а й розрахунків як готівкових, так і безготівкових, що здійснюються не тільки через установи банку, але і через інші кредитні організації. Друга помилка – обрання для вивчення проблем, не що розкривають тему. Третя помилка – збіг формулювань назви розділу чи параграфа з темою самої роботи.

Графік написання магістерської дипломної роботи допомагає раціонально розподілити час на розробку складових елементів роботи, вчасно підготувати, оформити і подати роботу до захисту. Вказаний у графіку термін подання закінченої роботи на кафедру повинен відповідати терміну, встановленому в завданні на дипломну роботу. Приклад укладання графіка написання і оформлення дипломної роботи подано в додатку Е.

Графік написання і оформлення дипломної роботи складається залежно від обраного студентом і погодженого з керівником засобу написання роботи.

За складеним графіком написання і оформлення роботи, керівник буде контролювати хід її виконання.

На підставі отриманого завдання після укладання графіка написання й оформлення складається план роботи, що відбиває її структуру та логічний зв'язок складових частин.

План дипломної роботи повинен відобразити наявність вступу, основної частини (розділів та підрозділів), розділу з охорони праці, висновків за розділами, висновку, додатків (за наявності) і списку використаної літератури. Залежно від характеру теми і наявності фактичного матеріалу в плані можуть домінувати теоретичні або практичні проблеми. Однак у будь-якій роботі повинна бути викладена теорія проблеми, що досліджується, проаналізована практика, обґрунтовані конкретні пропозиції з підвищення ефективності економічної діяльності.

При укладанні плану дипломної роботи необхідно звернути увагу на те, щоб у підрозділах не розглядалися однакові проблеми. План магістерської дипломної роботи носить динамічний характер і може корегуватися протягом написання роботи. Внесення змін до плану дипломної роботи вимагає погодження з керівником.

Графік написання і план дипломної роботи є робочими документами, що підтверджують спільну роботу студента і керівника. План дипломної роботи є основою для укладання такого структурного елементу дипломної роботи, як "Зміст".

2.3. Підбір і вивчення літератури

Підбір літератури доцільно починати з аналізу тієї, що є рекомендована за базовими дисциплінами для спеціальності "Фінанси і кредит".

Відповідно до обраної теми студент здійснює пошук, систематизацію і ретроспективний аналіз джерел науково-методичної інформації: монографій, авторефератів дисертацій, підручників і посібників, публікацій у періодичних професійних виданнях, реферативних журналах, інформації з мережі Інтернет.

Ознайомитися з літературою доцільно в такій послідовності: нормативні документи (спочатку закони, після цього підзаконні акти), далі навчальні видання (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій), потім наукові видання (монографії, наукові статті, тези доповідей на конференціях, автореферати дисертацій), далі періодичні видання (економічно-аналітичні статті у пресі) та статистичні дані. Ознайомитися з джерелами слід у порядку зворотному хронологічному, тобто спочатку доцільно вивчити найсвіжіші публікації, після цього – торішні, потім – позаторішні тощо.

Для підбору джерел інформації доцільно використовувати:

1. Наукові публікації, що індексуються у міжнародних наукометричних базах (зокрема, Scopus, Web of Science (WOS), Ulrich's Periodicals Directory, Citations in Economics (CitEc), Copernicus та ін.);

2. Наукові публікації у виданнях: "Фінанси України", "Бізнес-Інформ", "Вісник НБУ", "Банківська справа", "Актуальні проблеми економіки", "Ринок цінних паперів України", "Финансы и кредит", "Статистика України", "Финансовая аналитика: проблемы и решения", "Бюллетень финансовой информации", "Экономический анализ: теория и практика" та публікації інших видань.

3. Статистичні довідники Державного комітету статистики України.

4. Електронні публікації [4 –11].

Глибина ретроспективного аналізу фахових науково-методичних джерел визначається потребами дослідження: для рівня підготовки "магістр" – не менше 100 джерел.

3. Збір практичних даних.

Переддипломна практика

Переддипломна практика студентів магістратури є логічним продовженням безперервної практичної підготовки студентів та базою для збору практичних даних, використовуваних під час написання магістерської дипломної роботи.

Метою практики є оволодіння сучасними методами, формами, організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у студентів, на базі знань, одержаних у процесі навчання, професійних вмінь і компетентностей для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Переддипломна практика є заключним етапом навчання, яка проводиться після засвоєння студентами програми теоретичного та практичного навчання перед виконанням магістерської дипломної роботи. Під час цієї практики поглиблюються та закріплюються теоретичні знання з усіх дисциплін навчального плану, завершується збір фактичного матеріалу для виконання магістерської дипломної роботи.

Основними завданнями практики є [1]:

1. Закріплення у студентів знань, вмінь і практичних навичок, отриманих упродовж навчання.
2. Вивчення й участь у розробці методичних, нормативних організаційних документів з вдосконалення системи управління підприємством чи організацією.
3. Збір даних для написання магістерської дипломної роботи.

За результатами проходження практики студенти зобов'язані підготувати і здати звіт.

Керівником переддипломної практики та керівником дипломної роботи завжди є одна особа.

Повнота і ступінь деталізації рішення цих завдань визначаються відносно до особливостей конкретної бази практики та теми магістерської дипломної роботи. Керівник дипломної роботи затверджує індивідуальний план-графік проходження переддипломної практики, що відбивається в щоденнику практики: вказує порядок збору вхідних даних для дипломної роботи, перелік робіт і досліджень, що необхідно виконати на базі практики.

Джерелами фактичної інформації є: звітні дані бази переддипломної практики; планові і фактичні показники фінансово-господарської діяльності підприємства (організації, установи) за останні 3 – 5 років, документація статистичної, бухгалтерської і поточної звітності, дані фінансового і податкового обліку; опитувань фахівців підприємства, аналітична і

оперативна інформація. Аналіз та узагальнення зібраного матеріалу проводиться відповідно до вимог діючих методик і розроблених програм.

За результатом проходження переддипломної практики студент демонструє навички роботи з плановою і звітною документацією, спроможність до аналізу виробничих і управлінських ситуацій, вміння формулювати науково обґрунтовані висновки і виконувати техніко-економічні розрахунки, пов'язані з аналізом діяльності організації і техніко-економічним обґрунтуванням заходів із вдосконалення процесів управління.

Звіт про проходження переддипломної практики здається керівнику на перевірку. Кількість балів за написання та захист звіту залежить від якості виконання завдань практики та повноти розкриття поставлених питань.

Студент, що не виконав програму переддипломної практики, отримав негативний відзив про роботу або не захистив звіт у встановлений термін, не допускається до виконання дипломної роботи.

Більш докладно процедура проходження переддипломної практики і вимоги до змісту звіту викладені в **окремих методичних рекомендаціях, виданих кафедрою фінансів.**

4. Керівництво і контроль за ходом виконання дипломних робіт

4.1. Виконання магістерської дипломної роботи

Підготовка магістерської дипломної роботи є результатом самостійної роботи студента з урахуванням порад керівника, спрямованої на розв'язання конкретної практичної задачі. Упродовж консультацій із керівником студент має можливість обговорювати з ним всі проблеми і питання, що виникають під час написання магістерської дипломної роботи.

Студент надає керівнику на перевірку завершені розділи магістерської роботи, у відповідності до затвердженого завдання та в строки, встановлені кафедрою. Остаточний варіант магістерської дипломної роботи оформлюється з урахуванням зауважень наукового керівника.

4.2. Керівництво магістерською дипломною роботою

Підготовка магістерської дипломної роботи є самостійною роботою, яка здійснюється під керівництвом наукового керівника – спеціаліста кафедри з обраної тематики.

До основних функцій наукового керівника належать:

- 1) практична допомога студенту при виборі теми магістерської дипломної роботи та її деталізації;
- 2) видача завдання на її виконання;
- 3) рекомендації щодо вибору джерел науково-методичної та спеціальної інформації;
- 4) кваліфікована консультація щодо використання і попередньої обробки вихідних даних під час проходження переддипломної практики;
- 5) науково-методичні консультації щодо виконання завдань магістерської дипломної роботи;
- 6) систематичний контроль за виконанням етапів затвердженого календарного плану написання магістерської дипломної роботи;
- 7) надання порад щодо подання матеріалу в магістерській дипломній роботі;
- 8) оцінка якості її виконання за встановленими критеріями, який надається у вигляді відгуку наукового керівника.

Студент зобов'язаний регулярно відвідувати консультації наукового керівника, інформувати його про хід виконання магістерської дипломної роботи, доводити до його відома можливість несвоєчасного виконання роботи.

У підготовчий етап студент особливо тісно співпрацює із науковим керівником, який радить з чого почати розгляд теми, рекомендує перелік основної науково-методичної літератури за обраною проблематикою, корегує план магістерської дипломної роботи, вказує на недоліки викладення матеріалу, радить яким чином краще усунути діагностовані недоліки.

Студенту слід творчо сприймати рекомендації і зауваження наукового керівника, обдумувати можливість реалізації порад керівника. За своїм розсудом він може врахувати їх або відхилити, тому що відповідальність за теоретичну і методично завершену розробку та висвітлення теми, якість оформлення дипломної роботи повністю лежать на ньому, а не науковому керівнику.

Дипломник повинен пам'ятати, що науковий керівник не є ні співавтором, ні редактором дипломної роботи і тому не повинен виправляти всі наявні в дипломній роботі теоретичні, методичні, стилістичні та інші помилки.

4.3. Рецензування та підпис дипломної роботи

Обов'язком студента є подання керівнику на перевірку готових частин магістерської дипломної роботи в установлені строки. У разі недотримання студентом календарного графіка виконання роботи він не буде допущений до захисту.

Остаточний варіант магістерської дипломної роботи подається на рецензування науковому керівнику не пізніше, ніж за три тижні до початку роботи Державної атестаційної комісії, на який відбудуватиметься захист роботи.

Практична та теоретична цінність магістерської роботи підтверджується обов'язковим наданням зовнішньої рецензії на роботу. Рецензування здійснює висококваліфікований фахівець, що спеціалізується на вирішенні проблем, споріднених з темою роботи.

Інформація про успішність студента протягом навчання в магістратурі надається до Державної екзаменаційної комісії деканатом у вигляді подання. Цей документ містить середній бал успішності студента (за період навчання в магістратурі), висновок керівника та завідувача кафедри про можливість захисту роботи перед Державною екзаменаційною комісією.

Науковий керівник, що виступає експертом від кафедри, складає письмовий "Відгук керівника на випускну роботу" (додаток К).

У відгуку керівник відзначає:

- 1) відповідність роботи виданому завданню і вимогам до її виконання;
- 2) актуальність роботи (для розв'язання яких науково-практичних питань вона призначена);
- 3) наявність елементів наукової новизни;
- 4) оцінку змісту (оригінальність, глибина розробки, коректність, обґрунтованість оцінок і висновків, самостійність і персональний внесок дипломника в розв'язання поставлених завдань);
- 5) позитивні сторони (ступінь вирішення завдань дипломної роботи; наскільки вдало використаний теоретичний і методичний апарат тощо);
- 6) недоліки в методиці викладу, інтерпретації, аргументації висновків, в оформленні роботи, організації підготовки;
- 7) доцільність упровадження результатів роботи на практиці;

8) попередню оцінку дипломної роботи і висновок про можливість присвоєння випускнику освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" за спеціальністю "Фінанси і кредит";

9) додаткову інформацію для членів ДЕК (участь в олімпіадах, семінарах, конференціях, кількість публікацій у наукових виданнях тощо).

Науковий керівник відзначає також ритмічність виконання роботи відповідно до затвердженого графіка, визначає ступінь самостійності, активності і творчого підходу, виявлені студентом у період підготовки магістерської дипломної роботи.

Якщо науковий керівник відзначає у своєму відгуку, що подана дипломна робота не відповідає висунутим вимогам, то вона не допускається до захисту.

Після складання відгуку керівника дипломна робота направляється на зовнішню рецензію фахівців установ та організацій галузі або працівників наукових установ.

У зовнішній рецензії (додаток Л) рецензентом відзначається актуальність розробок за обраною темою, наскільки успішно дипломник упорався з розглядом теоретичних і практичних питань, чи є запропоновані ним управлінські заходи доцільними до застосування. Рецензент вказує позитивні та негативні сторони кожного із розділів магістерської дипломної роботи. Висновок рецензента повинен містити його точку зору на загальний науковий та практичний рівень кваліфікаційної роботи магістра.

Магістерська дипломна робота має бути підписана автором, керівником, консультантами за певними розділами, подання членом комісії з нормо-контролю та з письмовим відгуком керівника і зовнішньою рецензією подана завідувачу кафедри, який вирішує питання про допуск студента до захисту, що засвідчується його підписом на титульному аркуші.

Кафедра, розглянувши дипломну роботу, виносить рішення про допущення роботи до захисту в Державній екзаменаційній комісії, про що свідчить висновок кафедри, підписаний її завідувачем у Поданні голові державної екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи (Форма № Н-8.01) [1].

4.4. Нормоконтроль дипломної роботи

Для забезпечення належної якості виконання магістерська дипломна робота підлягає обов'язковому нормоконтролю за дотриманням встановлених вимог оформлення.

Повністю готову роботу (у непереpletеному вигляді) та комплект супровідних документів студент представляє на нормоконтроль. Графік нормоконтролю і персональний склад нормоконтролерів затверджує завідувач кафедри. Нормоконтролер у присутності студента перевіряє на відповідність роботи вимогам до змісту й оформлення. Відмітка про проходження нормоконтролю проставляється на листку-завданні до роботи. Зауваження записуються в журнал нормоконтролю. Студент зобов'язаний протягом 1 – 2 днів після проходження нормоконтролю усунути зауваження щодо оформлення дипломної роботи. До подання на підпис завідувачу кафедри для допуску до захисту робота повинна бути переpleтена, містити підписи виконавця, керівника роботи, керівника з охорони праці, нормоконтролера. Документи (довідка з бази переддипломної практики, рецензія і відзив керівника) повинні бути покладені в конверт формату А5, а конверт повинен бути приклеєний до внутрішньої сторони твердої обкладинки. Також у конверт необхідно вкласти електронний варіант роботи на лазерному диску.

Дипломна (магістерська) робота оправляється у тверду обкладинку в такий спосіб, щоб листи не випадали і щоб їх не можна було виймати без пошкодження (тверде переpleтання). Перед подачею на підпис завідувачу кафедри студент повинен ще раз уважно вчитати роботу і перевірити усунення недоліків, виявлених нормоконтролером, оскільки, у випадку, якщо завідувач кафедри не підпише роботу, її необхідно буде розшивати, усувати недоліки і переpleтати ще раз.

4.5. Перевірка роботи на плагіат

Одним із головних критеріїв оцінювання магістерських дипломних робіт є самостійність їх виконання. З метою унеможливлення недобросовісного ставлення студентів до виконання завдань магістерської дипломної роботи ними подається на кафедру власноруч складена заява про дотримання професійної етики по формі, поданій у додатку 3.

Об'єктивне оцінювання підготовлених до захисту дипломних робіт на кафедрі проводиться на основі результатів їх перевірки у системі "Антиплагіат". Для перевірки унікальності тексту у встановлений строк слід надати на кафедру електронний носій (CD-R або CD-RW) з двома документами у форматі ".doc", один із яких є остаточним варіантом магістер-

ської дипломної роботи, а другий – той самий документ, але з видаленими таблицями та графічним матеріалом. За результатами перевірки роботи на плагіат друкується звіт, який використовується при складанні висновку керівника про можливість допуску дипломної роботи до захисту й визначенні оцінки за магістерську дипломну роботу Державною екзаменаційною комісією. При виявленні недостатнього рівня унікальності тексту пояснювальної записки магістерської роботи, який характеризується переважаючим у роботі обсягом недобросовісного запозичення матеріалів із досліджень інших авторів, робота знімається з захисту.

4.6. Підготовка до захисту дипломної роботи

У ході підготовки до захисту магістерської дипломної роботи студент готує до захисту доповідь (що відображає основний зміст роботи, акцент робиться на аналітичному та оптимізаційно-управлінському розділі), ілюстративний матеріал та презентацію.

Доповідь містить обґрунтування актуальності теми, короткий зміст виконаної роботи, висновки і пропозиції, отримані в результаті проведеного дослідження та його практичне значення. Доповідь складається з дотриманням логіки викладення матеріалу й містить найбільш вагомні результати магістерської роботи. У якості ілюстрації свого виступу студенту необхідно підготувати ілюстративний матеріал (на аркушах формату А4) для членів Державної атестаційної комісії, оформлений відповідно до вимог Державного стандарту України 3008-95 "Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення". Титульний аркуш ілюстративного матеріалу містить: прізвище, ім'я, по-батькові студента, назва роботи; зміст ілюстративного матеріалу відображає: найбільш показові з точки зору узагальнення студентом таблиці, графіки, схеми, діаграми та інші цифрові матеріали, що відображають основні самостійні розробки, висновки і пропозиції. Презентація дипломної роботи має бути виконана в MS Power Point та повинна співпадати з ілюстративним матеріалом. Графічний матеріал призначений для презентації доповіді на захисті може містити схеми, креслення, діаграми й ін.

4.7. Довідка про впровадження рекомендацій магістерської дипломної роботи

Довідка про впровадження результатів магістерської роботи в практичну діяльність підприємства (організації, установи) підтверджує високу

практичну значимість та обґрунтованість отриманих висновків для підприємств галузі, що розглядається в магістерській роботі.

Довідка містить інформацію про те, які саме рекомендації використовуються на підприємстві та який відділ чи служба застосовую запропоновані автором рекомендації. Довідка додається до магістерської роботи та подається із іншими супроводжувальними документами. Зразок довідки про впровадження рекомендацій магістерської роботи наводиться в додатку І.

5. Підготовка дипломної роботи

5.1. Загальні рекомендації щодо написання дипломної роботи

Дипломна робота припускає наявність таких елементів:

практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення задач дослідження;

теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок;

наявності елементів творчості.

Дипломна робота – це закінчене науково-практичне дослідження.

Практична значущість дипломної роботи полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб практики.

Реальною вважається робота, виконана відповідно до наявних проблем бази переддипломної практики, на основі її реальних даних за ряд років, і результати якої після захисту повністю або частково можуть бути впроваджені в практику діяльності базового підприємства або аналогічних йому.

Відповідність робіт вимогам реальності даних підтверджується наявністю відповідної довідки з бази практики.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається під різноманітними кутами зору – з позицій теоретичної бази і практичних наробіток, умов реалізації на підприємстві, аналізу, обґрунтування шляхів вдосконалення, вивчення ступеня ефективності тощо – в тісному взаємозв'язку та єдиній логіці викладення.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що при виконанні огляду літератури, аналізу діяльності підприємства й обґрунтуванні шляхів вдосконалення предмета дослідження, студент повинен використати відомості про новітні досягнення в техніку і технологіях, застосовувати економіко-математичне моделювання, в тому числі з використанням можливостей обчислювальної техніки.

У процесі виконання дипломної роботи, поряд з теоретичними знаннями і практичними навичками зі спеціальності, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідницької роботи та вміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні задачі.

Написанню дипломної роботи слід надати певну послідовність. Найбільш прийнятним є цілісний засіб підготовки роботи, тому необхідно більш докладно на ньому зупинитися. Найбільш розповсюджена послідовність написання і редагування розділів роботи така.

Підрозділи дипломної роботи готують у такій послідовності: вступ, перший розділ і додатки до нього, другий розділ і додатки до нього, третій розділ і додатки до нього, висновок. Після цього редагується основна частина роботи – розділи і додатки до них. Після цього уточнюється зміст вступу і висновку. У наступному формується список літератури, зміст, титульний лист. Після завершення остаточно редагується вступ і висновок.

Перший варіант роботи слід писати в максимально короткий час. Це пов'язано з тим, що, по-перше, написання роботи в короткий проміжок часу дозволить уникнути протиріч і повторень; по-друге, цілісний підхід дозволяє виконувати задачі дослідження послідовно; по-третє, написання роботи впродовж тривалого часу призводить до високої емоційної напруги, що сприяє зниженню дієздатності.

Матеріал слід викладати відповідно до назви і мети роботи, логічно струнко і послідовно. Студент повинен чітко усвідомлювати, що мета роботи складається не в простому описі поставлених у плані питань, а в аналізі існуючих проблем діяльності економічних суб'єктів і обґрунтуванні пропозицій щодо рішення цих проблем.

5.2. Характеристика структурних елементів дипломної роботи

Дипломна робота включає наступні структурні елементи:

- титульний аркуш;
- типовий бланк завдання до роботи;

- зміст;
- вступ;
- основна частина (три розділи);
- розділ з охорони праці;
- висновок;
- перелік використаної літератури;
- додатки;
- графічна частина.

Вимоги з оформлення даних структурних елементів подано в окремих загально університетських методичних рекомендаціях.

Нижче подано вказівки і рекомендації до змісту матеріалу в даних структурних частинах дипломної роботи.

5.2.1. Титульний аркуш

Титульний лист містить інформацію про найменування теми, данні про студента і керівників, допуск завідувача кафедри до захисту. Розташування інформації на титульному аркуші дипломної роботи подано в додатку В.

5.2.2. Завдання на роботу

Типовий бланк завдання до роботи розміщується безпосередньо після титульного аркушу (див. додаток Е).

5.2.3. Зміст

Зміст включає (в порядку згадування):

- вступ;
- послідовно перераховані назви розділів і підрозділів;
- висновок;
- перелік використаної літератури;
- найменування додатків і номери відповідних сторінок.

5.2.4. Вступ

Вступ необхідний для обґрунтування актуальності теми роботи, формулювання мети і завдань дослідження. Рекомендований обсяг вступу – 3 – 5 сторінок.

Розробка кожного складового елементу дипломної роботи має свої особливості. Головна роль вступу – підготовка до сприймання основного тексту. У вступі слід розкрити актуальність теми, визначити мету й основні завдання роботи, визначити об'єкт і предмет дослідження, структуру, хронологічні рамки, інформаційну базу дослідження.

За вступом судять про ретельність підходу, обґрунтованості у виборі теми, про рівень написання всього диплому в цілому. Ті з членів державної екзаменаційної комісії, хто не можуть прочитати уважно весь диплом, обов'язково дивляться зміст, вступ, висновок і додатки. Багато інформації зі вступу увійде в виступ на захисті. Текст вступу рекомендується писати в останню чергу, коли диплом майже закінчено, оскільки саме тоді студент має змогу детальніше обґрунтувати вибір теми, а також мету і завдання. Загальний план вступу та обґрунтування актуальності теми, а також формулювання мети, предмета, об'єкта дослідження слід підготувати до написання основної частини, але остаточний текст доцільно писати після закінчення роботи над основною частиною.

Вступ повинен містити таку інформацію:

Актуальність теми, в якій стисло викладається стан обраної проблеми, необхідність подальших досліджень і її роль в економіці.

Правильно сформулювати актуальність вибраної теми означає показати вміння відділяти головне від другорядного, з'ясувати те, що вже відомо і що доки невідомо про предмет дослідження.

Наприклад, якщо тема дипломної роботи "Управління фінансовою діяльністю підприємства", обґрунтування актуальності може виглядати таким чином: *"У теперішній час, в умовах міжнародної інтеграції та глобалізації, зростає самостійність підприємств, їх економічна і юридична відповідальність. Різко підвищується значення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Усе це значно збільшує роль аналізу їх фінансового стану: наявності, розміщення і використання грошових коштів. Результати такого аналізу потрібні, передусім, власникам, а також кредиторам, інвесторам, діловим партнерам, менеджерам і органам державної влади. У роботі проводиться аналіз фінансового стану підприємства саме*

з точки зору власників підприємства, тобто для внутрішнього користування й оперативного управління фінансовою діяльністю".

Від доказу актуальності вибраної теми доцільно перейти до формулювання мети роботи.

Мета роботи повинна полягати в узагальненні теоретичних та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління за певним об'єктом дослідження. Не можна формулювати мету як "дослідження...", "вивчення..." тощо, оскільки ці слова вказують на засоби досягнення мети, а не на саму мету.

Наприклад, якщо, тема роботи "Управління фінансовою діяльністю підприємства", то метою роботи може бути *узагальнення теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо управління фінансовою діяльністю підприємства*.

Тема роботи – "Управління фінансовою безпекою суб'єктів підприємництва", в такому разі тему можна сформулювати таким чином: "Узагальнення теоретичних аспектів, розробка методичних підходів та практичних рекомендацій щодо управління фінансовою безпекою суб'єктів підприємництва".

Виходячи з мети роботи визначаються **завдання**. Це зазвичай робиться у формі перерахування (визначити..., розробити..., узагальнити..., виявити..., довести..., впровадити..., обґрунтувати..., встановити зв'язок..., встановити взаємозв'язок..., зробити прогноз... тощо). Формулювання задач необхідно робити якомога більш ретельно, оскільки опис їхнього розв'язання формує складові частини магістерської роботи. Розв'язанню кожного із завдань присвячується окремий параграф магістерської роботи.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обрано для вивчення.

Предмет дослідження – деталізована частина об'єкта дослідження, проблема (коло питань), що розглядається в роботі на прикладі обраної галузі (базового підприємства).

Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, що є предметом дослідження. Саме на нього повинна бути зосереджена основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему дипломної роботи.

Інформаційна основа роботи – стисло вказуються прізвища й ініціали авторів (в алфавітному порядку), що внесли найбільш вагомий

вклад у дослідження та розв'язання проблеми, основні закони і нормативні акти, на які спирається автор у роботі (з посиланнями у [квадратних дужках] на номери джерел за переліком використаної літератури).

Інформація про базу переддипломної практики – подається стисла інформація (один абзац) про підприємство (організацію), на підставі даних якого виконується робота та на прикладі якого розглядається предмет дослідження: повна назва, форма власності, сфера діяльності, місце в галузі (велике, середнє, мале) тощо.

Інформація про галузь, яка аналізується в магістерській роботі – надається стисла інформація про стан досліджуваної галузі, її розвиток у вітчизняній економіці, відомості про значущість галузі для економіки держави, підкріплені статистичними даними.

При роботі над вступом слід бути готовим до того, що текст цієї складової частини буде перероблений два – три рази, а від початкових формулювань може мало що залишитися. Це пов'язано з важливістю даної частини роботи, а також з тим, що процес написання носить творчий характер, і впродовж написання роботи її структура та смисловий зміст можуть суттєво змінюватися.

5.2.5. Загальні рекомендації з написання основної частини дипломної роботи

У ході написання окремих розділів і підрозділів використовується підготований на етапі підбору літератури розгорнутий план з тим, щоб кожний його пункт було побудовано за певною схемою, яка не допускає повторень, логічно неузгоджених положень.

Зміст основної частини повинен точно відповідати темі роботи і повністю її розкривати. Будь-яка дипломна робота – це цілісна робота, яка присвячена розв'язанню єдиної проблеми, а не сукупність окремих складових частин. Логічно побудована робота не містить матеріалу, що може бути вилучений з неї без порушення злагодженості. Це досягається таким: окремі думки автор висловлює в реченнях; речення, що мають єдину тему, об'єднуються в абзаци; абзаци одного підрозділу повинні бути послідовно пов'язані одне з одним.

При написанні роботи слід зважати на правильність побудови доказів, виведення тлумачень понять і поділу останніх. У дипломній роботі необхідно доводити істинність сформульованих положень, аргументувати висновки, наводити приклади та посилатися на роботи авторитетних науковців.

На дотримання правил логіки та аргументованості висновків автору необхідно звернути увагу при формулюванні визначень різноманітних понять через більш прості визначальні поняття.

Ясність визначення означає, що необхідно вказувати на такі ознаки, що зрозумілі і не містять двозначності. Правило ясності також припускає, щоб як визначення не використовувались різноманітні метафори, порівняння, прислів'я.

При формулюванні визначення не слід змішувати економічні категорії і поняття. Поняттями називаються такі смислові побудови, що відносяться до класу, до групи однорідних речей.

Від поняття менш загального можна переходити до більш загальних понять. Існують економічні поняття, до яких операція узагальнення застосовуватися не може, оскільки не існує більш широких понять. Такі поняття називаються категоріями. Таким чином, категорія – це поняття, що не може бути узагальнене. Прикладами категорій є: "гроші", "кредит", "фінанси", "заробітна плата" тощо; прикладами понять є "кредитна організація", "банк", "бухгалтерський рахунок".

У магістерських дипломних роботах уточнюються і формулюються визначення саме понять, а не категорій. Це пов'язане з тим, що вивчення категорій – високий рівень абстрагування, що характерно для робіт здебільшого наукового спрямування, наприклад для дисертацій.

Для з'ясування сутності поняття достатньо часто застосовується поділ цього поняття за одним або декількома критеріями. При поділі повинні бути виконані такі правила логіки: відповідності, одиничності критеріїв.

У кінці кожного параграфа слід формулювати висновки (1 – 2 сторінки) по суті викладеного матеріалу. Висновок повинен логічно завершувати проведені дослідження та наведені аргументи, а також являти собою абстрактне вираження будь-якої закономірності між явищами. Як аргументи, що обґрунтовують висновки, використовуються посилання на праці зарубіжних і вітчизняних економістів, нормативні документи, логічні міркування, результати обробки статистичних даних. Зазвичай висновки починаються

оборотом "Таким чином", "Отже" тощо, після цього формулюється зміст самих висновків.

Практика показує, що багато студентів, у процесі обробки інформації та отримання важливих результатів не приділяють достатньої уваги викладенню цих результатів у висновках, а після цього – і на захисті роботи. Або навпаки, формулюють висновки без достатнього їх обґрунтування в тексті параграфа.

5.2.6. Вимоги до змісту основної частини дипломної роботи (за розділами)

Написання кожного розділу дипломної роботи має свої особливості, тому далі буде описана специфіка підготовки основної частини роботи, яка складатися з трьох змістових розділів.

Перший (теоретичний) розділ дипломної роботи присвячується розгляду теоретичних аспектів проблеми, що досліджується і слугує підґрунтям для подальшого викладення матеріалу.

У цьому розділі зазвичай розглядаються сутність, зміст, організація процесу, що досліджується, його складові елементи.

Викладаючи теоретичні аспекти, слід пам'ятати, що цей розділ є засобом для створення теоретичної бази для розгляду практичних аспектів проблеми, що досліджується. Оскільки проникнення в сутність явища і процесу, що досліджується можливо тільки за умови використання системного підходу, тому в першому розділі доцільно відвести окреме місце історії розвитку предмету дослідження, аналізу зарубіжного досвіду організації економічних процесів, тому необхідно вирішити завдання, зв'язані з:

- концепцією предмета дослідження;
- місцем предмету дослідження в об'єкті дослідження;
- впливом предмету дослідження і проблем з ним пов'язаних на стан розвитку економіки;
- вирішувати ці проблеми необхідно шляхом огляду і критичного аналізу літературних джерел, що включає наступні їх види:
 - навчально-методичні (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації);
 - наукові (монографії, статті в наукових журналах, тези доповідей на науково-практичних конференціях);

- періодичні видання (газети, журнали, часописи тощо);
- законодавчо-нормативні акти (конституція, кодекси, закони, укази, постанови, розпорядження, інструкції, листи тощо).

Огляд літературних джерел – це найпоширеніша та найбільш результативна форма узагальнення інформації. Він систематизує зміст багатьох документів за основними напрямками їх використання. При цьому повинна даватися аргументована оцінка і критичний аналіз використаних відомостей.

Також рекомендується провести аналіз зміни законодавства, регулюючого об'єкт і предмет дослідження у часі: що саме, коли і якими законодавчими актами вносилося.

На всі першоджерела, на які посилається дипломник прямо (цитування) або опосередковано (згадування), обов'язково повинні бути посилання, згідно з номерами за переліком використаної літератури. Наприклад, Петров І. А. [40, с. 76] вважає, що ..., однак окремі автори [27; 64] не поділяють подібну точку зору, а дотримуються думки ...

Тобто, якщо після фрази немає посилання, припускається, що її авторство належить студенту, тому студент зобов'язаний вкрай уважно і відповідально ставитися до дотримання авторських прав дослідників, праці яких використовуються в процесі написання магістерської роботи.

При прямому посиланні (цитуванні) на багатосторінковий видання, окрім номера джерела за переліком, необхідно вказати ще і сторінку, на якій знаходиться процитована фраза. Наприклад: Ігнатенко І. І. [47, с. 254] визначає грошові відносини таким чином: "це економічні відносини, які ...".

Типовими помилками, що допускаються студентами в теоретичному розділі роботи, є:

подання теоретичної інформації без її подальшого критичного аналізу; підрозділ складається здебільшого тільки з витягу із законодавчого акту; текст підрозділу подається виключно із використанням одного літературного джерела;

подання інформації винятково в текстовій формі без підкріплення її порівняльними таблицями і наочними рисунками.

Підрозділи дипломної роботи повинні мати назви з указанням на конкретну задачу, яка розв'язується в підрозділі. Наприклад, не правильно називати розділ "Форми безготівкових розрахунків". Правильно – "Особливості використання форм безготівкових розрахунків при".

Кожний підрозділ теоретичного розділу роботи повинен закінчуватися висновком, наприклад: "Таким чином, наведені аргументи доводять, що... та найбільш значна зміна... відбулася на стадії ...".

Теоретичну частину (перший розділ) рекомендується подати у вигляді трьох підрозділів. Обсяг викладення матеріалу за кожним підрозділом повинен бути приблизно однаковим – у межах 7 – 9 сторінок, оформлених згідно з загальноуніверситетськими вимогами, тобто 35 строк на аркуші (міжстроковий інтервал 1,3 пт). У другому (аналітичному) розділі, виходячи з загальних теоретичних положень, розглянутих у теоретичному розділі, рекомендується проаналізувати стан об'єкта дослідження у визначеній темою роботи сфері діяльності підприємств окремої галузі.

Аналіз практики економічної діяльності неможливо проводити без кількісних оцінок процесів, що протікають. При цьому слід враховувати, що наведені факти і цифровий матеріал повинні бути максимально обґрунтованими та узгодженими.

Звітні дані підприємств галузі, що досліджується, повинні бути не тільки наведені, але і проаналізовані для обґрунтування висновків. Для аналізу використовуються економіко-математичні методи та моделі. При цьому не слід забувати, що використання математичних засобів – це засіб досягнення поставлених задач, але не мета написання роботи.

Для доведення достовірності одержуваних результатів необхідно визначати, зміни яких основних чинників дана модель не враховує. Оскільки на економічний показник впливає незліченна безліч чинників, а також враховуючи те, що використання математичного апарату завжди пов'язане з абстрагуванням, невраховані в моделі чинники завжди будуть мати місце.

Наприклад, досліджується зміна обсягу видатків підприємства на виплату заробітної плати співробітникам. Як чинники, що впливають на зміну показника, обрано такі: фактична чисельність співробітників, середній розмір окладів. При цьому в моделі не враховано зміну розміру поточного преміювання, нормативної бази, що визначає порядок оплати праці робітників тощо. Відповідно, формулюючи отримані результати, слід вказати, що ці результати отримані без врахування певних чинників і обґрунтувати причини абстрагування.

Значною перевагою роботи є використання для обробки статистичних даних спеціального програмного забезпечення та програмних продуктів. Не слід здійснювати розрахунки винятково в MS Excel.

Перший підрозділ другого розділу – 2.1 – повинен бути присвячений характеристиці підприємств галузі, що досліджується, якими можуть бути суб'єкти підприємництва сфери виробництва, послуг, державних фінансів і ринку фінансових послуг: банки, інвестиційні фонди, страхові організації тощо.

При поданні характеристики підприємств галузі необхідно з достатнім ступенем повноти подати такі відомості:

- особливості та специфіка функціонування галузі;

- ступінь розвиненості галузі у вітчизняній економіці;

- чинники, що сприяють розвитку галузі та стримують його;

- стислі відомості з історії розвитку галузі;

- характеристика продукції, що випускається, або послуг, що надаються, їх специфіка;

- обґрунтування вибору підприємств – типових представників галузі;

- позиція підприємств на досліджуваному сегменті ринку;

- коло наявних і потенційних споживачів;

- механізм управління на підприємствах;

- розмір підприємств, чисельність співробітників;

- конкурентоспроможність підприємств галузі;

- потенціал підприємств (загальногосподарський, технологічний, науковий, фінансовий, організаційний, кадровий);

- ділові партнери підприємств, характер взаємовідносин із ними;

- напрями діяльності підприємств, наявність перспективних шляхів розвитку.

Цей перелік не є вичерпним, його можна продовжувати. Зрозуміло, що не усе, що наведене в даному переліку, необхідно відбити в дипломній роботі – деякі матеріали будуть подані більш докладно і розгорнуто, деякі – ні, залежно від специфіки теми та обраної для аналізу галузі.

Після характеристики галузі та підприємств – типових представників – магістрант проводить об'єднання обраних підприємств у групи (за результатами проведення кластерного аналізу) та проводить подальше дослідження за підприємством – базою практики і підприємствами, які потрапили з ним в одну групу. Аналіз здійснюється за технологією, яка також наводиться в аналітичному розділі.

Подальші завдання дослідження другого розділу повинні бути спрямовані безпосередньо на комплексний аналіз предмета дослідження на прикладі обраних підприємств. Тобто метою аналітичного розділу роботи є обґрунтування резервів зростання кількісних і поліпшення якісних показників функціонування підприємств. Зміст і структура

цієї частини роботи залежать від теми й основних завдань дослідження. Найменування аналізу повинно відповідати предмету дослідження та пристосовано до умов функціонування підприємства.

Студент у магістерській роботі повинен акцентувати увагу саме на **фінансових аспектах діяльності підприємств**, таких як:

- фінансові ресурси;
- оборотні та необоротні активи;
- капітал;
- фінансове планування;
- діяльність на фінансових ринках;
- ліквідність і платоспроможність;
- фінансові результати діяльності і рентабельність;
- дебіторська і кредиторська заборгованість;
- ділова активність;
- інвестиційна діяльність;
- оподаткування;
- взаємовідносини з банками тощо.

Наведені фінансові аспекти діяльності підприємств аналізуються на підставі звітних і планових даних фінансової й статистичної звітності підприємств. Повнота аналізу визначається залежно від назви теми дипломної роботи і ключового слова: "оцінка", "управління" тощо, призначеного в його основу. Динаміку основних показників досліджують за даними за попередні 3 – 5 років. Для оцінки впливу різноманітних чинників, виявлення резервів з планових і фактичних даних за звітний рік або фактичних даних за попередній рік. Для комплексного аналізу суб'єктів підприємництва бажано провести розрахунок показників, що наведено в табл. 1. Наведений перелік не є вичерпним та остаточним і може бути скоригований студентом.

Таблиця 1

Показники комплексного фінансового аналізу суб'єкта підприємництва [8; 11]

Показник	Джерело інформації	Нормативне значення
1	2	3
Коефіцієнт поточної ліквідності	$\frac{\text{ф.1,р.1195}}{\text{ф.1,р.1695}}$	1,5 – 2

1	2	3
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{ф.1, р.1160} + \text{р.1165}}{\text{ф.1, р.1695}}$	0,2 – 0,35
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	$\frac{\text{ф.1, р.1495} - \text{р.1095}}{\text{ф.1, р.1195}}$	> 0 збільшення
Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами	$\frac{\text{ф.1, р.1495} - \text{р.1095}}{\text{ф.1, р.1100} + 1110}$	> 0,5
Коефіцієнт автономії	$\frac{\text{р.1495}}{\text{р.1900}}$	≥ 0,5, збільшення
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	$\frac{\text{р.1595}}{\text{р.1495} + \text{р.1595}}$	0,4
Рентабельність власного капіталу	$\frac{\text{ф.2 р.2350(2355)} * 2}{\text{ф.1 р.(1495П} + 1495К)}$	
Валова рентабельність реалізованої продукції	$\frac{\text{ф.2 р.2090(2095)}}{\text{ф.2 р.2000}}$	
Чиста рентабельність реалізованої продукції	$\frac{\text{ф.2 р.2350(2355)}}{\text{ф.2 р.2000}}$	

Якщо об'єктом дослідження є банк, тоді для комплексного аналізу бажано здійснити розрахунок економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні, перелік яких наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Економічні нормативи регулювання діяльності банків в Україні [10]

№ п/п	Норматив		Формула
1	2	3	4
1	H1	Регулятивний капітал (млн грн)	$H1 (PK) = OK + DK - B,$ де PK – регулятивний капітал банку; OK – основний капітал (капітал 1-го рівня), DK – додатковий капітал (капітал 2-го рівня), B – відвернення.

1	2	3	4
2	H2	Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10 %)	$H2 = (PK / Ap) \times 100$, де Ap – активи, зважені на відповідний коефіцієнт ризику залежно від групи ризику, до якої віднесено актив
3	H3	Норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (не менше 9 %)	$H3 = (OK / ZA) \times 100$, де ZA – загальні активи
4	H4	Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)	$H4 = (Kkr + Ka / Rp) \times 100$, де Kkr – кошти на кореспондентському рахунку; Ka – кошти в касі; Rp – поточні рахунки для розрахунку нормативу миттєвої ліквідності
5	H5	Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %)	$H5 = (Apv / Rp+3) \times 100$, де Apv – активи первинної та вторинної ліквідності; Rp – поточні рахунки для розрахунку нормативу поточної ліквідності; 3 – зобов'язання банку
6	H6	Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60 %)	$H6 = (Al / Rp+3) \times 100$, де Al – ліквідні активи; Rp – поточні рахунки для розрахунку нормативу короткострокової ліквідності; 3к – короткострокові зобов'язання
7	H7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %)	$H7 = (Zc / PK) \times 100$, де Zc – сукупна заборгованість за строковими депозитами, кредитами, факторингом та фінансовим лізингом, векселями, борговими цінними паперами, акціями, дебіторською заборгованістю, простроченими/сумнівними нарахованими доходами, 100 % суми позабалансових зобов'язань, виданих щодо одного контрагента (або групи пов'язаних контрагентів), за мінусом сформованих резервів під ці операції щодо такого контрагента; PK – регулятивний капітал банку

1	2	3	4
8	Н8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	$Н8 = Зв / РК,$ де Зв – сукупна заборгованість за строковими депозитами, кредитами, факторингом та фінансовим лізингом, векселями, борговими цінними паперами, акціями, дебіторською заборгованістю, простроченими/сумнівними нарахованими доходами, 100 % суми позабалансових зобов'язань, що враховуються в комерційному банку за "великими" кредитами за одним контрагентом (або групою пов'язаних контрагентів) за мінусом сформованих резервів під ці операції щодо такого контрагента
9	Н9	Норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (не більше 5 %)	$Н9 = (Зін / РК) \times 100,$ де Зін – сукупна заборгованість за строковими депозитами, кредитами, факторингом та фінансовим лізингом, векселями, борговими цінними паперами, акціями, дебіторською заборгованістю, простроченими/сумнівними нарахованими доходами, 100 % суми позабалансових зобов'язань щодо одного інсайдера, за мінусом сформованих резервів під ці операції щодо такого інсайдера
10	Н10	Норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (не більше 30 %)	$Н10 = (СЗін / РК) \times 100,$ де СЗін – сукупна заборгованість за строковими депозитами, кредитами, факторингом та фінансовим лізингом, векселями, борговими цінними паперами, акціями, дебіторською заборгованістю, простроченими/сумнівними нарахованими доходами, 100 % суми позабалансових зобов'язань щодо всіх інсайдерів, за мінусом сформованих резервів під ці операції щодо всіх інсайдерів
11	Н11	Норматив інвестування в цінні папери окремо зажною установою (не більше 15 %)	$Н11 = (Кін / РК + ЦП + Вак) \times 100,$ де Кін – кошти банку, що інвестуються на придбання акцій (часток/паїв) окремо зажною установою; ЦП – цінні папери в портфелі банку на продаж та на інвестиції з урахуванням загальної суми сформованого резерву під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж та на інвестиції; Вак – вкладення в капітал (що не консолідується) інших банків та установ у розмірі 10 і більше відсотків їх статутного капіталу та в дочірні установи

Методичною основою аналізу слугують різноманітні методики, які студент може знайти в літературі, скористуватися методиками з лекційних і практичних занять або звернутися за допомогою до керівника роботи. Підставою для виконання досліджень з теми роботи слугують, як правило, дані, зібрані засобом відбору даних з документів підприємства. У дослідженнях, що виконуються в ході здійснення дипломних робіт, найбільш широко застосовуються економіко-математичні засоби: кореляційного і регресійного аналізу, рангової кореляції, головних компонент тощо. Типовими помилками, що допускаються студентами в аналітичному розділі роботи, є:

- проведення аналітичних дій без обґрунтування необхідності їхнього проведення;
- відсутність чітких висновків після побудованих таблиць, графіків, рисунків;
- відсутність структурно-логічного зв'язку між підрозділами;
- надання теоретичної інформації без її подальшого критичного аналізу;
- робота присвячена більшою мірою оціночно-аналітичним процедурам, а ключове слово у назві роботи – управління, а управлінські аспекти або не розглянуті зовсім, або розглянуті поверхово.

Кожен підрозділ даної частини роботи повинен закінчуватися висновком по проведеному аналізу.

Вживати назву підприємства, що аналізується необхідно тільки в назві розділу. У назві підрозділу необхідно вживати "підприємство". Наприклад, розділ називається "Аналіз ліквідності і платоспроможності ВАТ "Турбоатом", а підрозділ – "Аналіз ліквідності балансу підприємства". Дана вимога відноситься і до третього розділу.

Аналітичну частину (другий розділ) рекомендується уявити в чотири підрозділи. Перший підрозділ повинен бути присвячений характеристиці підприємства (4 – 5 сторінок), а наступні три – аналізу його діяльності (в межах 7 – 9 сторінок), оформлених згідно з загальноуніверситетськими вимогами, тобто 35 строк на аркуші.

5.2.6.1. Оптимізаційний розділ

У третьому розділі приводиться обґрунтування пропозицій з удосконалення тих сторін економічної діяльності, проблемні елементи яких були виявлені в аналітичній частині.

Пропозиції, що висловлюються в третьому розділі повинні вирішувати ті завдання, що були сформульовані у вступі. У багатьох роботах пропозиції зводяться до закликів: "треба посилити...", "удосконалювати..." тощо. Без розробки механізму реалізації таких пропозицій вони є безпідставними. Пропозиції необхідно довести до рівня конкретних методик, рекомендацій, до розробки форм документів, формулювань у нормативно-праві акти.

Вносячи пропозиції, доцільно пропонувати декілька варіантів рішення виявленої проблеми. Слід проаналізувати кожний з варіантів, вибрати оптимальний і не тільки прогнозувати позитивні результати його використання, але і запропонувати заходи з мінімізації ризиків негативних наслідків (адже у будь-якої великої ідеї є недолік, рівний або перевищуючий величину цієї ідеї).

Завданнями, що вирішуються в третьому розділі, як правило, є такі:

- огляд напрямів удосконалення предмету дослідження та пристосування їх до підприємства, що досліджується і оптимізація одного або декількох найбільш значущих елементів предмета дослідження, в тому числі з використанням математичних засобів і моделей;

- використання можливостей обчислювальної техніки для вдосконалення окремих аспектів предмета дослідження;

- розрахунок економічної ефективності пропозицій студента в частині вдосконалення діяльності підприємства по колу проблем, що вивчаються на прикладі умов функціонування суб'єктів ринку.

У цій частині роботи розглядаються основні резерви підвищення ефективності підприємства, що досліджується. **Логіка викладення матеріалу в цій частині роботи повинна безпосередньо кореспондувати з теоретичним і аналітичним розділом.**

Заходи або напрями, що пропонуються студентом з метою вдосконалення предмета дослідження, повинні чітко поділятися на дві частини: ті, що вимагають, і ті, що не вимагають техніко-економічного обґрунтування. В оптимізаційному розділі повинні знайти відображення обидва.

Передусім, повинні бути викладені їхня сутність, мета і засоби рішення; уявлені вхідні дані і виконані необхідні розрахунки, що зажадаються перед впровадженням у практику.

При обґрунтуванні впровадження інших заходів або напрямів розвитку, що не вимагають обґрунтування або при очевидній трудності їх-

нього здійснення, слід використати результати наукових досліджень і практичних досягнень у галузі управління фінансами на підставі авторитетних літературних джерел.

Рекомендується окремий підрозділ присвятити використанню математичних засобів і моделей в аналізі й прогнозуванні діяльності підприємства, що досліджується та розрахунку економічної ефективності від запропонованих студентом оптимізаційних заходів.

Типовими помилками, що допускаються студентами в оптимізаційному розділі роботи, є:

- дослідження в більшому ступені присвячене проблемам оптимізації предмета дослідження в загальному плані і практично не порушує його застосування до підприємства, що досліджується;
- дослідження в третьому розділі роботи здебільшого дублює другий розділ;
- відсутність чітких висновків про результативність проведених досліджень: на чому воно ґрунтувалася, як відбувалося і що дало, які резерви поліпшення діяльності підприємства були ідентифіковані;
- відсутність структурно-логічного зв'язку між аналізом проведеним у другому розділі і напрямками пошуку резервів оптимізації, що були здійснені у третьому розділі.

Оптимізаційну частину (третій розділ) рекомендується подати у вигляді трьох підрозділів. Обсяг викладення матеріалу за кожним підрозділом повинен бути приблизно однаковим – у межах 7 – 9 сторінок, оформлених згідно з загальноуніверситетськими вимогами, тобто 35 рядків на аркуші.

5.2.7. Розділ з охорони праці

Даний розділ є лише нормативним і не пов'язаний з попередніми розділами. Організацію керівництва над даним підрозділом здійснює відповідна кафедра, а керівник з охорони праці, як і основний керівник, також підписує титульний аркуш дипломної роботи.

5.2.8. Висновок

Основне призначення висновку – резюмувати зміст (підвести підсумок) роботи, вигідно підкреслити її переваги та згладити наявні недо-

ліки. У висновку роботи викладаються положення, що характеризують ступінь розкриття теми, визначається рівень досягання мета і вирішення завдань роботи. Висновок носить форму синтезу отриманих у роботі результатів. Цей синтез – послідовне, логічно струнке викладення отриманих висновків і їх співвідношення з метою роботи і конкретними завданнями, поставленими та сформульованими у вступі. Саме у висновку найбільш яскраво виявляється спроможність (або неспроможність) студента ясно мислити і викладати матеріал. У цій частині роботи міститься так зване "вихідне знання", що є новим відносно до вхідного. Саме воно виноситься на обговорення і оцінку комісії при захисті роботи. Це вихідне знання не повинно підмінятися механічним складанням висновків у кінці підрозділів, а повинно містити логічно струнке викладення головних підсумкових результатів всієї роботи.

Рекомендований обсяг матеріалу – 4 – 5 сторінок, оформлених згідно з загальноуніверситетськими вимогами, тобто 35 рядків на аркуші.

5.2.9. Перелік використаної літератури

У перелік використаної літератури можна включати не тільки ті джерела, що цитуються, згадуються або використовуються у роботі, але і ті, з якими студент ознайомився в процесі підготовки роботи, однак таких не повинно бути більш 20 % від загальної кількості літературних джерел у переліку.

Обов'язковим у процесі написання магістерської роботи є ознайомлення зі закордонними літературними джерелами, що стосуються обраної теми. Віддавати перевагу слід свіжим джерелам інформації (за останні 3 – 5 років).

5.2.10. Додатки

У додатки необхідно винести проміжні розрахункові матеріали, фінансову і статистичну звітність, а також інші матеріали, використання яких в основній частині роботи порушує логічну стрункність викладення.

5.2.11. Графічний матеріал до магістерської роботи

По результатах досліджень, виконаних у процесі підготовки дипломних робіт, студенти повинні виконати графічну частину роботи.

Допускається як альтернативи графічної частини використати роздавальний матеріал, що містить графічні ілюстрації, виконаний на листах формату А4 в тій же кількості, що і графічний матеріал (у примірниках, кратних чисельності членів Державної екзаменаційної комісії плюс один для себе). У графічний матеріал до магістерської дипломної роботи виносяться найбільш значущі результати дослідження, на що студент посилається в процесі захисту.

Бажано дотримуватися такої структури графічного матеріалу при перенесенні ілюстрацій із розділів магістерської дипломної роботи:

20 % – за першим розділом;

30 % – за другим розділом;

50 % – за третім розділом.

Не рекомендується дублювати один до одного таблиці і рисунки з дипломної роботи. На плакатах вони повинні бути представлені по іншому – у більш інформаційно насиченому вигляді. Керівник і студент повинні підписати титульний аркуш графічної частини.

5.3. Мова викладення матеріалу

Магістерська дипломна робота виконується державною мовою. Використання російської мови допускається з дозволу завідувача кафедри (необхідно написати заяву і обґрунтувати причину).

У ході написання роботи слід звернути увагу на мову викладення матеріалу, особливо на лексику, фразеологію, морфологію, синтаксис, орфографію і пунктуацію.

Лексика і фразеологія визначаються обраною для дослідження темою. При викладенні в тексті обов'язкових вимог застосовуються слова і словосполучення: "повинен", "слід", "необхідно", "вимагається, щоб", "дозволяється тільки", "не допускається", "забороняється", "не слід". При викладенні інших положень застосовуються більш м'якіші форми – "можуть бути", "як правило", "доцільно", "при необхідності", "може бути", "у випадку" тощо.

Правильність використання частин мови визначається морфологією. Існують деякі особливості використання в роботах іменників, дієслів, займенників.

В одному словосполученні не слід вживати декілька іменників у родовому відмінку і не ставити поруч більш двох іменників. Наприклад, не-

доцільно вживання таких конструкцій: "особливості динаміки показників частин кредитів...", "перевірка правильності формулювання визначення понять...", "полегшення і спрощення процесу виробництва розрахунків з оплати праці...".

Для виразу логічних зв'язків між частинами висловлювання використовуються вказівні займенники: "цей", "той", "такий" (наприклад: "Ці дані служать достатньою підставою для висновку... "). Займенники "щось", "дещо", "будь-що" з огляду на невизначеність їхнього значення в тексті робіт не використовуються. У роботі не рекомендується вживання займенника "я" або "ми". Рекомендується використовувати конструкції, що виключають вживання цих займенників: невизначено-особисті речення (наприклад: "Спочатку виробляють відбір чинників для аналізу, а після цього встановлюють їх вплив на показник"); форми викладу від третьої особи (наприклад: "Автор вважає... ").

Синтаксис робіт має свої особливості. Потрібно прагнути будувати стислі речення, висловлювати свої думки в доступній формі, не допускати різночитань, використати граматичні конструкції, що припускають точне дотримання нормам зв'язку слів у реченні.

Найважливішим засобом виразу логічних зв'язків є спеціальні синтаксичні засоби, що вказують: послідовність розвитку думки ("спочатку", "передусім", "після цього", "згодом", "по-перше", "по-друге" тощо); суперечливі відношення ("однак", "проте", "між тим", "в той час як", "тим не менше", "тоді як" тощо); причинно-наслідкові відношення ("отже", "тому що", "тому", "завдяки цьому", "внаслідок цього", "крім того" тощо); перехід від однієї думки до іншої ("перш ніж перейти до", "звернемося до", "розглянемо", "зупинимося на", "необхідно розглянути" тощо); підсумок, висновок ("отже", "таким чином", "на підставі наведеного", "все подане дозволяє зробити висновок", "підводячи підсумок, слід сказати" тощо).

Як засоби зв'язку слів можуть використовуватися займенники, прикметники і дієприкметники ("дані", "цей", "такий", "названі", "означені", "згадані", "означені" тощо). Наприклад: "Шляхом використання грошово-кредитного механізму реалізуються функція Національного банку України з регулювання економіки. Даний механізм включає...".

Об'єктивність викладу – основна риса роботи, що впливає з прагнення встановити наукову істину. Звідси виникає необхідність використання в тексті робіт вступних слів і словосполучень, що вказують на ступінь вірогідності повідомлення. Завдяки цим словам той або інший факт

можна уявити: як цілком вірогідний ("звичайно", "зрозуміло", "справді"), як передбачуваний ("видно", "треба вважати"), як можливий ("можливо", "певно").

Обов'язковою умовою об'єктивності викладу матеріалу є вказівка на джерело повідомлення, ким висловлена та або інша думка, кому конкретно належить той або інший вираз. У тексті це слід реалізовувати шляхом використання спеціальних вступних слів і словосполучень ("за повідомленням", "за відомостями", "на думку", "за даними" тощо).

При розробці матеріалу слід добитися відсутності помилок в орфографії і пунктуації. Необхідно пам'ятати, що не може бути переконливих рекомендацій, неграмотно написаних і недбало виконаних.

Дипломним роботам притаманні певні стилістичні особливості. При написанні доцільно уявити собі, що необхідно поділитися наявною інформацією і знаннями з людьми, що цією інформацією не володіють. Тому якостями, що визначають стиль роботи, повинні бути: точність, ясність і короткість.

Завершивши написання тексту роботи, слід прочитати всю роботу в цілому й оцінити її на предмет відповідності складових її елементів друг другу. Зробити це доцільно через декілька днів після закінчення написання тексту для того, щоб отримати почуття "дистанції" між своєю роботою і собою. Якщо цих декількох днів немає, то можна відкласти роботу на декілька годин, протягом яких зайнятися іншою справою (поговорити з товаришами, зайнятися домашніми справами), а після цього – повернутися до роботи. Слід також звернути увагу на відповідність означеної у вступі інформаційної бази дослідження фактично матеріалу, що є у роботі. Якщо при аналізі вступу виявляється невідповідність вступу основній частині, то з метою завершення роботи в необхідний термін, як правило, корегуванню піддається саме вступ.

При аналізі висновку необхідно звернути увагу на те, щоб підсумкові висновки за рішенням всіх завдань, поставлених у вступі, знайшли відображення у висновку. Цілком неприпустимо вказувати у висновку, що якесь із завдань було не вирішено. Якщо така ситуація мала місце, то необхідно або все це завдання вирішити, або, якщо завдання не впливає на досягнення загальної мети дослідження, у вступі його не ставити.

Відображення у висновках підсумкових результатів з виконання поставлених завдань повинно свідчити про виконання автором цільової настанови, що сформулювалася у вступі. Останнє положення повинно також знайти відображення у висновку.

Для виявлення помилок у тексті можна спробувати прочитати роботу вголос перед самим собою: сприймання на слух часто дає можливість почути різницю між тим, що хотілося сказати і тим, що справді написано. Дуже корисної може виявитися магнітофонний запис голосового відтворення тексту, а після цього його прослуховування.

Після завершення роботи над текстом у цілому доцільно ще раз прочитати вступ і висновок. Це пов'язане з тим, що всі, хто будуть оцінювати роботу (науковий керівник, рецензент, члени екзаменаційної комісії), ці частини роботи прочитають обов'язково. У зв'язку з цим часто говорять, що вступ і висновок – це візитні картки роботи.

Особливу увагу при повторному читанні вступу слід приділити формулюванням: актуальності теми, мети, завданням, а також отриманим висновкам. При цьому доцільно звернути увагу на те, щоб у висновках чітко відображалися досягнення мети і завдань роботи, що були сформульовані у вступі.

7. Попередній захист дипломної роботи

Попередній захист дипломної роботи закликаний реально оцінити рівень підготовки дипломної роботи студентом. З цією метою завідувач кафедри призначає комісію в складі 2 – 3 співробітників кафедри. Дата проведення попереднього захисту найчастіше встановлюється кафедрою.

На попередній захист у студента повинна бути готова магістерська дипломна робота та розпочато збір супроводжувальних документів.

Для допуску до захисту студенту необхідно опублікувати мінімум 2 статті та взяти участь у 2 конференціях.

На попередній захист студент повинен подати текст готових розділів та підготувати доповідь, у якій чітко повинно бути відображено:

- які завдання дослідження і яким чином вже вирішені;
- які результати як наслідок вирішення поставлених завдань отримані;
- які завдання дослідження залишилися ще не вирішеними;
- яким чином ці завдання планується вирішити;
- які передбачувані результати можуть бути отримані як наслідок вирішення даних завдань?

Ключові моменти доповіді повинні бути відображені і на графічному матеріалі наданому членам комісії.

На момент попереднього захисту дипломної роботи студент повинен скласти реферат магістерської роботи – стисле викладення основних положень дослідження, приклад оформлення реферату наведено у додатку Ж.

Комісія після докладного ознайомлення з ходом виконання дипломних робіт надасть висновок про якість проведеної студентом роботи, зробить зауваження щодо доопрацювання та дасть відповідні рекомендації. Звіт комісії розглядається на засіданні кафедри, на якому приймається рішення щодо студентів, які не пройшли або не з'явилися на попередній захист.

8. Порядок захисту магістерської дипломної роботи

8.1. Загальні рекомендації

У процесі підготовки до захисту дипломної роботи студент повинен скласти тези доповіді або доповідь і погодити її з керівником роботи, яка мусить включати:

- повне найменування теми дипломної роботи й обґрунтування її актуальності;
- мету і задачі, поставлені студентом при написанні роботи;
- результати проведених аналітичних досліджень;
- виявлені напрями і можливості оптимізації предмета дослідження на прикладі бази переддипломної практики;
- висновок про можливість реалізації пропозицій дипломної роботи і їх подальший розвиток.

На виступ студента дипломника відводиться до 20 хвилин. Виступ повинно бути ув'язаний з наведеними графічними матеріалами, на який необхідно посилатися під час доповіді.

Перед захистом секретар ДЕК оголошує прізвище, ім'я, по-батькові студента і керівника, а також тему дипломної роботи і передає дипломну роботу голові комісії. Після цього слово для доповіді надається дипломнику. Доповідь рекомендується почати: "Шановний голову, шановні члени Державної екзаменаційної комісії, шановні присутні! Вашій увазі надається дипломна робота на тему ...". У кінці доповіді необхідно про це повідомити і подякувати за увагу: "Доповідь закінчена. Дякую за увагу".

Після закінчення доповіді дипломнику ставлять запитання, на які він зобов'язаний дати повні і вичерпні відповіді, демонструючи вміння швидко орієнтуватися в різноманітних питаннях і рівень професійної підготовки, при цьому студенту дозволяється користуватися самою роботою і графічними матеріалами. Питання можуть бути задані як членами ДЕК, так і іншими особами, присутніми на захисті. Після відповідей на питання голова ДЕК інформує, що на роботу надійшла рецензія і зачитує її. Дипломнику надається прикінцеве слово, в якому він відповідає на зауваження рецензента. Після закінчення захисту Державна екзаменаційна комісія на закритому засіданні обговорює результати захисту. ДЕК приймає рішення про присвоєння студенту-дипломнику кваліфікації, після чого відбувається оголошення результатів захисту. У тих випадках, коли захист дипломної роботи визнаний незадовільно, ДЕК встановлює можливість допуску студента до повторного захисту з цією ж роботою з доопрацюванням, або зазначає, що він повинен написати нову.

Для студента, що не подав або не захистив дипломну роботу з поважної причини, в терміни, встановлені для роботи ДЕК, може бути призначене спеціальне засідання комісії впродовж того періоду, на який затверджено персональний состав ДЕК. Для захисту дипломних робіт студенток, що знаходяться у стані вагітності з критичним терміном (за умови повної готовності роботи) ДЕК може зібратися на дострокове засідання.

Захищені дипломні роботи, один примірник графічного матеріалу та дані для наповнення наукового архіву (додаток М) здаються в архів ХНЕУ ім. С. Кузнеця, які там зберігаються протягом п'яти років.

8.2. Розробка тез доповіді

Роботу над тезами слід починати відразу ж після подання роботи на кафедру і продовжувати після ознайомлення з відзивом і рецензією.

Доповідь повинна складати до 20 хвилин. При цьому необхідно передбачити 1-2-хвилинний резерв на випадок непередбачуваних ситуацій (відмова техніки, кашель тощо).

Доповідь доцільно будувати не шляхом викладення змісту роботи по розділам, а розкриваючи логіку отримання найбільш значущих результатів. Студенту необхідно врахувати такі поради при підготовці тексту своєї доповіді: використати прості слова і прості речення; повторюва-

ти іменники, уникати займенники; не зловживати цифрами: призводити їх рівно стільки, скільки вимагається для об'єктивного погляду на проблему; записувати цифри, відділяючи кожні три знаки з правої сторони крапкою (щоб не прийшлося рахувати нулі); уникати непотрібних цитат: слід викладати, передусім, власні судження. Якщо захист відбувається через тривалий час після здачі роботи, то перед захистом необхідно ще раз ретельно вивчити всі матеріали, бо деякі положення і логічні міркування можуть виявитися забутими.

Слід підготувати необхідний ілюстративний матеріал для проведення доповіді. Ілюстрації повинні, по-перше, відображати основні результати, досягнуті в роботі, і, по-друге, бути погоджені з матеріалом, що викладається. При використанні схем важливо забезпечити їх візуальне сприймання членами комісії. Ілюстративний матеріал повинен бути пронумерований і мати назви. Неохайно оформлені, погано розроблені схеми, наявність помилок у них знижують враження від захисту та справляють на комісію негативне враження. Доцільно одну схему використати для вказання теми, мети, завдань, структурно-логічної схеми роботи.

Ознайомившись з відзивом і рецензією, доцільно письмово відповісти на поставлені в цих документах питання. Письмова форма підготовки відповідей необхідна для того, щоб під час захисту миттєве заворушення не змогло завадити правильній і спокійній відповіді на питання. Після ознайомлення членів екзаменаційної комісії з відзивом і рецензією студенту буде надане слово для доповіді на зауваженням, що містяться у них. Перед захистом доцільно провести тренувальний виступ. Якщо виявиться, що підготований текст прочитаний за більш тривалий, ніж встановлено час, то не слід робити висновок про те, що читати його потрібно вдвічі швидше, доцільно скоротити текст, залишивши в ньому найбільш значущі результати. Після завершення підготовки тез доповіді необхідно погодити текст виступу з керівником.

8.3. Захист роботи в ДЕК

На захисті студент повинен показати не тільки знання теми, але й ступінь опанування науковим мисленням, науковою мовою, логічним і статистичним аналізом проблем, що досліджуються, спроможність до самостійної наукової праці, вміння чітко і ясно викладати висновки.

На захисті роботи необхідно виступати із заздалегідь підготованими тезами доповіді і демонструвати ілюстрації, що обґрунтовують логіку викладення матеріалу й отримані висновки. Бажано, щоб доповідь викладалася без безпосереднього читання самого тексту. Промова повинна бути ясною, граматично точною, впевненою, що зробить її зрозумілою і переконливою.

У ході доповіді слід звернути увагу на правильну вимову слів. У мові економістів є близько двох-трьох десятків слів, що найчастіше вимовляються з помилкою в наголосі. Наприклад, слід вимовляти правильно такі слова і словосполучення: листопад, валовий, безвідзвивний, бордеро, договір, каско, карго, квартал, маркетинг, мізерний, недоїмка, водночас, оптове, пеня, експерт тощо.

У ході доповіді слід використати заздалегідь підготовані ілюстрації. До ілюстрацій необхідно посилатися тільки тоді, коли це вимагається по ходу доповіді, уникаючи безцільної звернення до них. Інколи допускається і інша крайність, коли в доповіді відзначаються таблиці, графіки тощо, а студент на них не посилається.

Після виступу з доповіддю члени ДЕК можуть поставити будь-які запитання по роботі, уточнити отримані висновки і результати. Питання можуть носити конкретний або загальний характер. Найбільш розповсюджені загальні питання: "Що в роботі виконане особисто Вами?", "У чому практична значущість роботи?", "Які перспективи подальшого розвитку теми дослідження?", "Яка практична значущість наведеної класифікації?" тощо.

Відповіді на запитання повинні бути стислими і складатися, як правило, з двох-трьох речень. На питання слід відповідати впевнено і чітко.

Рішення про оцінку дипломної роботи приймається членами екзаменаційної комісії на закритому засіданні, після завершення якого урочисто оголошуються результати. Також ДЕК може прийняти рішення про рекомендацію окремих студентів до вступу в аспірантуру, видачі "диплому з відзнакою" і нагородження "Золотим знаком".

Рекомендована література

Основна

1. Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців / укл. М. В. Афанасьєв ; [наукове керівництво д.е.н., професора В. С. Пономаренка]. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 244 с.

2. Селіверстова Л. С. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник / Л. С. Селіверстова, О. В. Скрипник ; за ред. С. М. Безрутченка. – К. : ЦУЛ, 2012. – 274 с.

Додаткова

3. Ревенчук С. К. Гроші та кредит : підручник / С. К. Реверчук [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука. – К. : Знання, 2011. – 382 с.

Ресурси мережі Інтернет

4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

5. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>.

6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>.

7. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

8. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nssmc.gov.ua/>.

9. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/>.

10. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Національного банку України № 368 від 28.08.2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01/page>.

11. Про затвердження Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 81 від 27.06.97 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

Додатки

Додаток А

Рекомендована тематика дипломних робіт

- Антикризове управління суб'єктом підприємництва
- Антикризове фінансове управління суб'єктом підприємництва
- Управління вартістю суб'єкта підприємництва
- Управління витратами суб'єкта підприємництва
- Управління грошовими потоками банку
- Управління грошовими потоками суб'єкта підприємництва
- Управління дебіторською заборгованістю суб'єкта підприємництва
- Управління депозитними операціями банку
- Управління інвестиційною діяльністю суб'єкта підприємництва
- Управління інвестиційною привабливістю суб'єкта підприємництва
- Управління інноваційно-інвестиційною діяльністю суб'єкта підприємництва
- Управління кредитним портфелем банку
- Управління кредитними ризиками банку
- Управління кредитоспроможністю суб'єкта підприємництва
- Управління ліквідністю та платоспроможністю суб'єкта підприємництва
- Управління оборотними активами суб'єкта підприємництва
- Управління портфелем цінних паперів суб'єктів підприємницької діяльності
- Управління прибутковістю суб'єкта підприємництва
- Управління прибутком банку
- Управління прибутком суб'єкта підприємництва
- Управління реальними інвестиціями на суб'єкті підприємництва
- Управління структурою капіталу банку
- Управління структурою капіталу суб'єкта підприємництва
- Управління фінансовим потенціалом банку
- Управління фінансовим потенціалом суб'єкта підприємництва
- Управління фінансовими інвестиціями на суб'єкті підприємництва
- Управління фінансовими ризиками суб'єкта підприємництва

Управління фінансовою безпекою банку
Управління фінансовою безпекою суб'єкта підприємництва
Управління фінансовою стійкістю банку
Управління фінансовою стійкістю суб'єкта підприємництва
Управління формуванням власного капіталу банку
Формування інвестиційної стратегії суб'єкта підприємництва
Формування фінансової стратегії суб'єкта підприємництва

Зразок заяви на затвердження теми дипломної роботи

На тему, що МІСТИТЬСЯ у рекомендованій тематиці

Завідувачу кафедри фінансів
к. е. н., проф. Журавльовій І.В.
студента фінансового факультету
1 курсу магістратури, 3 групи
Іванова Івана Івановича

З а я в а

Прошу затвердити тему моєї магістерської дипломної роботи – "Управління кредитними ресурсами банку" та призначати керівником доцента кафедри фінансів, кандидата економічних наук, доцента Кондусову Ларису Федорівну.

/ підпис, дата /

Не заперечую:

/ підпис керівника /

На тему, що НЕ МІСТИТЬСЯ у рекомендованій тематиці

Завідувачу кафедри фінансів
к. е. н., проф. Журавльовій І.В.
студента фінансового факультету
1 курсу магістратури, 3 групи
Іванова Івана Івановича

З а я в а

Прошу розглянути можливість додаткового внесення до протоколу та затвердити тему моєї магістерської дипломної роботи – "Оцінка ефективності безготівкових розрахунків підприємства через систему "Клієнт – Банк" та призначати керівником доцента кафедри фінансів, кандидата економічних наук, доцента Берест Марину Миколаївну.

/ підпис, дата /

Не заперечую:

/ підпис керівника /

Форма бланку пояснювальної записки до дипломної роботи

Форма № Н-9.02

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

МАГІСТР

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: " _____ "

Виконав: студент 2 року навчання,
групи _____, спеціальності 8.03050801
Фінанси і кредит

Керівник: _____.

Рецензент: _____.

Харків – 2014 рік

Зразок подання голові Державної екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи

Форма № Н-9.03

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Направляється студентка Шевченко Т.О. до захисту дипломної роботи

за спеціальністю 8.03050801 "Фінанси і кредит"

на тему: Управління фінансовою безпекою суб'єктів підприємництва

Дипломна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____ П. В. Проноза
(підпис)

Довідка про успішність

Шевченко Тетяна Олександрівна за період навчання на факультеті Фінансовому з 20 ____ року до 20 ____ року повністю виконала навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно ____%, добре ____%, задовільно ____%;
шкалою ECTS: A ____%; B ____%; C ____%; D ____%; E ____%.

Секретар факультету _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломної роботи

Студентка Шевченко Т.О. виконала дипломну роботу у повному обсязі у відповідності до виданого завдання та у задані строки згідно календарного плану. Зміст роботи, в цілому, відповідає обраній темі. Стиль та мова викладання дипломної роботи зрозумілі. При написанні було використано ПЕОТ та ІКТ. За результатами дослідження було опубліковано наукову статтю у фаховому збірнику наукових праць. Магістерська дипломна робота рекомендується до захисту у ДЕК.

Керівник роботи _____ Л. Ф. Кондусова
" ____ " _____ 2014 року

Висновок кафедри про дипломну роботу

Дипломна робота розглянута. Студентка Шевченко Т.О. допускається до захисту даної роботи в Державній екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри Фінансів _____

_____ І. В. Журавльова
(підпис)
" ____ " _____ 2013 року

Форма бланку листка-завдання до дипломної роботи

Лицева сторона:

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Факультет Фінансовий

Кафедра Фінансів

Освітньо-кваліфікаційний рівень Магістр

Спеціальність 8.03050801 "Фінанси і кредит"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

_____ проф. Журавльова І. В.

" 01 " вересня 2014 року

З А В Д А Н Н Я

НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Шевченко Тетяні Олександрівні

- 1. Тема роботи:** Управління фінансовою безпекою на підприємстві
керівник роботи: Кондусова Лариса Федорівна, кандидат економічних наук, доцент
затверджені наказом ректора від " 01 " вересня 2014 року №520-С
- 2. Строк подання студентом роботи:** 31 січня 2015 року 21 січня 2013 р.
- 3. Вихідні дані до роботи:** Статистична звітність суб`єктів підприємництва <галузі>, нормативно-правові та законодавчі акти України, періодичні видання, науково-методичні розробки вітчизняних та зарубіжних авторів
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки** (перелік питань, які потрібно розробити):
Розділ 1: Теоретичні аспекти управління фінансовою безпекою на підприємстві
Розділ 2: Аналіз фінансової безпеки на підприємствах <галузі>
Розділ 3: Розробка комплексної програми управління фінансової безпеки на підприємствах <галузі>
- 5. Перелік графічного матеріалу**
Плакат 1: Підходи до управління фінансовою безпекою на підприємстві
Плакат 2: Показники оцінки фінансової безпеки на підприємствах <галузі>
Плакат 3: Ефективність функціонування системи управління фінансовою безпекою на підприємствах <галузі>
Плакат 4: Комплексна програма управління фінансовою безпекою
Плакат 5: Планування основних показників фінансової безпеки з урахуванням запропонованих заходів та оцінка економічної ефективності

Зворотна сторона:**6. Консультанти розділів дипломної роботи**

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдан- 01 вересня 2014р.
ня:

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Розробка плану дипломної роботи, ознайомлення з літературними джерелами за темою	03.09.2014- 16.09.2014	
2.	Написання теоретичної частини дипломної роботи	17.09.2014- 14.10.2014	
3.	Написання аналітичної частини дипломної роботи	15.10.2014- 11.11.2014	
4.	Написання оптимізаційної частини дипломної роботи	12.11.2014- 09.12.2014	
5.	Перевірка чернетки дипломної роботи та внесення змін до неї керівником	10.12.2014- 23.12.2014	
6.	Перевірка якості дипломної роботи у системі "Антиплагіат"	24.12.2014- 29.12.2014	
7.	Оформлення дипломної роботи	08.01.2015- 18.01.2015	
8.	Подання Голові державної екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи	21.01.2015- 30.01.2015	

Студентка _____ Шевченко Т. О.

Керівник роботи _____ Кондусова Л. Ф.

Приклад реферату на магістерську дипломну роботу

РЕФЕРАТ

Магістерська дипломна робота: с. 124, рис. 18, табл. 29, формул 5, джерел 101.

Об'єктом дослідження в роботі виступає процес управління грошовими потоками підприємства. Предметом дослідження є теоретичні засади та методичні підходи до управління грошовими потоками на підприємстві.

Метою роботи є узагальнення теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення управління грошовими потоками на підприємствах поліграфічної галузі. Методи дослідження – аналіз та синтез, метод аналогії, метод порівняння, PEST-аналіз, метод кластерного аналізу, аналіз коефіцієнтів, матричний метод, метод Монте-Карло, метод побудови матричних балансів. Використано пакети Microsoft Office 2007: Word, Excel, Power Point, також Statistica 8.

В результаті дослідження розроблено рекомендації щодо побудови матричних балансів з метою ранжування існуючих джерел фінансування суб'єктів господарювання; обґрунтовано необхідність застосування імітаційного моделювання для прогнозування грошових потоків підприємств поліграфічної галузі та проведено відповідні розрахунки; розроблено схему типових змін позицій матриці динамічної фінансової рівноваги в системі координат "ефективність-ризик" для підприємств поліграфічної галузі.

Результати роботи представлено на Міжнародній науково-практичній конференції "Актуальные научные разработки – 2014" (Болгарія, м. Софія, 17 – 24 січня 2014 р.), Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції "Інституційні засади функціонування економіки в умовах трансформації" (м. Дніпропетровськ, 14 – 15 травня 2013 року).

Наукові здобутки пройшли апробацію в ТОВ "Фактор-Друк". Галузь використання – поліграфія.

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

ГРОШОВІ ПОТОКИ ПІДПРИЄМСТВА, УПРАВЛІННЯ, АНАЛІЗ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ПОЛІГРАФІЧНА ГАЛУЗЬ, ПРОГНОЗУВАННЯ, ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ, ДИНАМІЧНІ МАТРИЧНІ БАЛАНСИ, МАТРИЦЯ ДИНАМІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ РІВНОВАГИ.

РЕФЕРАТ

Магістерська дипломна робота: с. 124, рис. 18, табл. 29 формул 5, істочників 101.

Об'єктом дослідження в роботі виступає процес управління грозовими потоками підприємства. Предметом дослідження являються теоретичні основи і методическіе підходи к управленію грозовими потоками на підприємстві.

Целью роботи являється обобщеніе теоретических основ и разработка практических рекомендаций по совершенствованию управления грозовыми потоками на підприємствах поліграфіческої отрасли. Методи дослідження – аналіз и синтез, метод аналогії, метод сравнения, PEST-аналіз, метод кластерного аналіза, аналіз коефіцієнтів, матричний метод, метод Монте-Карло, метод построения матричных балансов. Іспользованы пакеты Microsoft Office 2007 Word, Excel, Power Point, также Statistica 8.

В результате исследования разработаны рекомендации по построению матричных балансов с целью ранжирования существующих источников финансирования субъектов хозяйствования; обоснована необходимость применения имитационного моделирования для прогнозирования грозовых потоков предприятий поліграфіческої отрасли и проведены соответствующие расчеты; разработана схема типичных изменений позиций матрицы динамической финансового равновесия в системе координат "эффективность-риск" для предприятий поліграфіческої отрасли.

Результаты работы представлены на Международной научно-практической конференции "Актуальные научные разработки – 2014" (Болгария, г. София, 17 – 24 января 2014), Международной научно-практической интернет-конференции "Институциональные основы функционирования экономики в условиях трансформации" (г. Днепрпетровск, 14 – 15 мая 2013).

Научные достижения прошли апробацию в ООО "Фактор-Друк". Область применения – поліграфія.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

ГРОЗОВЫЕ ПОТОКИ ПРІДПРІЯТТЯ, УПРАВЛЕНІЕ, АНАЛІЗ, ЭФФЕКТИВНОСТЬ, ПОЛІГРАФІЧЕСКАЯ ОТРАСЛЬ, ПРОГНОЗИРОВАНИЯ, ИМИТАЦИОННОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ, ДИНАМИЧЕСКИЕ МАТРИЧНЫЕ БАЛАНСЫ, МАТРИЦА ДИНАМИЧЕСКОЙ ФИНАНСОВОГО РАВНОВЕСИЯ.

ABSTRACT

Master's degree diploma work: p. 124, fig. 18, tables 29, formulas 5, the sources 101.

A research object is the process of cash flow's management. A research subject are theoretical foundations and methodological approaches to the cash flow's management of the enterprise.

A purpose of work is the generalize theoretical foundations and development of practical recommendations to improve cash flow's management at the enterprises of the printing industry. Research methods – analysis and synthesis, the method of analogy, comparison method, PEST-analysis, a method of cluster analysis, ratio analysis, matrix method, Monte-Carlo method, method of constructing matrix balances. The packages of Microsoft Office 2007: Word, Excel, Power Point, and Statistica 8 were used.

As a result of research the recommendations for the construction of the matrix balance to rank existing sources of entities were developed; the necessity of the use of simulation to predict the cash flows of the printing industry enterprises and appropriate calculations were conducted; the typical schema of position's dynamic financial balance's matrix changes in the coordinate system "efficiency - risk" to the printing industry enterprises was substantiated.

Results of work were presented at the International Scientific-Practical Conference "Current research and development – 2014" (Bulgaria, Sofia, 17 – 24 January 2014), International Scientific and Practical Internet Conference "Institutional foundations of the economy in transformation" (Dnepropetrovsk, 14 – 15 May 2013).

Scientific achievements have been tested in LLC "Factor-Druk". Sphere of application – printing industry.

KEYWORDS

COMPANY'S CASH FLOW, MANAGEMENT EFFICIENCY, PRINTING INDUSTRY, ANALYSIS, FORECASTING, SIMULATION, DYNAMIC BALANCE MATRIX, MATRIX DYNAMIC FINANCIAL BALANCE.

Форма заяви про дотримання професійної етики

Заява про дотримання професійної етики при написанні випускної кваліфікаційної роботи магістра

Я, _____,
студент магістратури, спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця, заявляю, що у моїй магістерській роботі на тему " _____", яка подається у Державну атестаційну комісію для публічного захисту, дотримані правила професійної етики, які не дозволяють наявності плагіату, фальсифікації даних та хибного цитування при написанні випускних кваліфікаційних робіт.

Я ознайомлений з діючим в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця Положенням про підготовку та захист випускної кваліфікаційної роботи магістра, згідно з яким наявність плагіату, фальсифікації даних та хибного цитування є підставою для зниження оцінки випускної кваліфікаційної роботи або незадовільного оцінювання.

27.01.2014

(дата)

(прізвище, ініціали)

(підпис)

Зразок оформлення довідки про достовірність даних

(ШТАМП)

Д О В І Д К А

Видана студентові 2 року навчання ОКР "Магістр", __ групи фінансового факультету Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця _____ в тому, що його магістерська дипломна _____ робота на _____ тему: " _____ " дійсно виконана ним на базі реальної звітності бази переддипломної практики - _____ за _____ рр.

Висновки та пропозиції автора, описані в магістерській дипломній роботі мають практичну цінність та можуть бути впроваджені в діяльність _____

Довідка видана для подання до Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця без фінансових зобов'язань перед автором дослідження.

Керівник організації

/ підпис /

(П.І.Б.)

/ печатка підприємства /

Бланк відзиву керівника

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Спеціальність 8.03050801 "Фінанси і кредит" _____

Кафедра Фінансів

ВІДЗИВ на магістерську дипломну роботу

студента _____
(прізвище, ініціали)

на тему: _____

виконану на матеріалах _____
(назва підприємства, установи)

1. Актуальність теми _____

2. Що є позитивного в роботі _____

3. Наявність самостійних розробок автора _____

4. Практична цінність висновків і рекомендацій _____

5. Наявність недоліків _____

6. Загальна оцінка дипломної роботи та висновок керівника про можливість допуску роботи до захисту перед ДЕК _____

Керівник _____

(посада, вчене звання, вчений ступінь)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

" ____ " _____ 2014 р.

Бланк оформлення рецензії на магістерську роботу

РЕЦЕНЗІЯ на магістерську дипломну роботу

студента Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця фінансового факультету спеціальності 8.03050801 "Фінанси і кредит" _____

(прізвище, ініціали)

на тему: _____

ВИКОН

ану на матеріалах _____

(назва підприємства, установи)

1. Актуальність теми _____

2. Теоретична значимість роботи _____

3. Практична цінність висновків і рекомендацій _____

4. Наявність недоліків _____

5. Загальна оцінка дипломної роботи та висновок рецензента про можливість допуску роботи до захисту перед ДЕК _____

Рецензент _____

(посада)

М.П.

(підпис)

(прізвище, ініціали)

" ____ " _____ 20 р.

Дані для наповнення наукового архіву

Шевченко Олена Вікторівна,

"Антикризове фінансове управління суб'єктом підприємництва".

Анотація. В роботі узагальнено теоретичні та удосконалено методичні аспекти антикризового фінансового управління підприємством. Побудовано дискримінантну багатофакторну функцію для діагностики ймовірності банкрутства підприємств деревообробної галузі та розроблено нечітко-множинну модель оцінки антикризового потенціалу підприємств галузі. Визначено стадію фінансового розвитку ТОВ "ОДЕК" Україна як представника виділеного кластеру деревообробних підприємств, побудовано стратегічну карту та сформовано комплексну антикризову програму для подолання виявлених в його функціонуванні кризових явищ.

Ключові слова: фінансова криза, антикризове фінансове управління, механізм антикризового фінансового управління підприємством, антикризовий потенціал підприємства, деревообробна галузь, нечітко-множинна модель оцінювання антикризового потенціалу підприємств деревообробної галузі, антикризова фінансова стратегія, антикризова програма.

Шевченко Елена Викторовна,

"Антикризисное финансовое субъектом предпринимательства".

Аннотация. В работе обобщены теоретические и усовершенствованы методические аспекты антикризисного финансового управления предприятием. Построена дискриминантная многофакторная функция для диагностики вероятности банкротства предприятий деревообрабатывающей отрасли и разработана нечетко-множественная модель оценки антикризисного потенциала предприятий отрасли. Определена стадия финансового развития ООО "ОДЭК" Украина как представителя выделенного кластера деревообрабатывающих предприятий, построена стратегическая карта и сформирована комплексная антикризисная программа для преодоления выявленных в его функционировании кризисных явлений.

Ключевые слова: финансовый кризис, антикризисное финансовое управление, механизм антикризисного финансового управления предприятием, антикризисный потенциал предприятия, деревообрабатывающая отрасль, нечетко-множественная модель оценивания антикризисного потенциала предприятий деревообрабатывающей отрасли, антикризисная финансовая стратегия, антикризисная программа.

Shevshenko Olena Viktorivna,

"Crisis financial management of an enterprise".

Annotation. This work deals with the generalization of theoretical and the improvement of methodical aspects of crisis financial management of an enterprise. The discriminant multifactor function for identifying of probability of woodworking enterprises' bankruptcy has been constructed and the fuzzy model for assessment of woodworking enterprises' antirecessionary potential has been developed. The stage of financial growth of "ODEK" Ukraine LLC as the representative of dedicated cluster of woodworking enterprises has been estimated, strategic chart has been constructed and comprehensive turnaround program for overcoming financial crisis of the enterprise has been generated.

Key words: financial crisis, crisis financial management, mechanism of crisis financial management of an enterprise, antirecessionary potential of enterprise, woodworking industry, fuzzy model for assessment of woodworking enterprises' antirecessionary potential, antirecessionary financial strategy, turnaround program.

